

DĚJINY GRAFICKÉHO DESIGNU I., II. 2. roč. Bc.

1/ Vymezení oboru. Specifika grafického designu.

Vznik a vývoj tvorby grafického vyjádření. Prehistorie oboru.

Klíčové pojmy: znak. Symbol. Piktogram. Ideogram. Exprese. Dekor. Ornament. Vznik písma. Předpoklady pro vznik oboru. Matrice – otisk – tisk. Neverbální sdělení. Verbální sdělení. Lexivizuální informace. Vizuální komunikace.

2/ Počátky grafického tisku a knihtisku.

Stará Čína. Stará Korea. Techniky tisku. Funkce grafického designu. Specifika šíření grafické informace.

Klíčové pojmy: frotáž. Dřevotisk (xylografie). Vícebarevné tisky. Kaligrafie. Vynález papíru. Pohyblivé typy. Pohyblivé kovové typy. Kanonické tisky. Bankovky. Hrací karty. Nejstarší knihy. Šíření grafického umění na západ a jeho zdokonalování (Mongolové, Arabové – barevný papír). Woodblock printing. Moveable type.

3/ Předpoklady vzniku evropského grafického designu.

Antická Evropa a Středomoří. Vznik a vývoj řeckého písma a latinky, jejich přednosti pro vývoj knihtisku. Komponování písemného projevu. Přínos insulárního umění v raném středověku – Irsko a Británie. Vliv na kontinent – karolinská kultura. Vznik základů moderní typografie.

Klíčové pojmy: alfabeta. Latinka (kapitála, kurzíva, rustika, unciála, karolinská minuskula). Manuskripty. Ilustrace. Iluminace.

4/ Počátky knihtisku v Evropě.

Středověká knižní a grafická tvorba. Příchod knihtisku do Evropy a jeho šíření. Centra knihtisku: Německo, Itálie, Nizozemí, Francie, Španělsko, Anglie.

Klíčové pojmy: Xylografie (tisk z dřevěných desek). Hrací karty. Svaté obrázky. Gutenberg a spol. v Německu. Tisk z kovových pohyblivých typů. Mědiryt. Kombinace technik. Gotická a renesanční písma (fraktura, antikva atd.). Grafický záznam hudby.

5/ Renesanční grafika a knižní tvorba.

Rychlý rozvoj tisku. Nakladatelé. Specializace: významné osobnosti grafického designu a typografie. Grafické umění a knižní tvorba rovnocenná součástí výtvarného umění.

Klíčové pojmy: Dürer. Manutius. Holbein. Estienne. Tory. Plantin. Melantrich.

6/ Barokní grafický design.

Počátky moderní typografie a knižní tvorby. Vrchol tisku z kovu. Dekorativní přebujelost versus klasicistní uměřenost. Amerika jako další oblast bouřlivého rozvoje oboru. Vznik moderních grafů. Počátky komerční grafiky. Typografické experimenty – typografie jako výtvarný prostředek.

Klíčové pojmy: časopisy. Katalogy. Letáky. Karikatura. Grafy. Fournier. Grandjean. Caslon. Baskerville. Playfair. Bodoni. Didot. Garamond. Blake. Bewick. Horror vacui.

7/ 19. století. Industrializace. Vznik moderního grafického designu.

Moderní technologie. Století vynálezů a výtvarného tápání. Fotografie jako nový prvek v grafickém designu. Radikální nástup reklamy, divokého rozvoje typografie a „amatérismu“ (USA). Reakce estétů na nevкус a dryáčnické metody komerce.

Klíčové pojmy: litografie (Senefelder). Linotyp. Fotografie. Modernizace, industrializace a komercializace tisku. Reklama. Plakát. Časopisy. Počátky corporate identity. Prerafaelité. Arts and Crafts Movement v Británii. Morris. Ruskin. Owen.

8/ Grafický design přelomu 19. a 20. století.

Hledání nového výtvarného výrazu. Secesní grafický design. Vliv symbolismu a avantgardy. Vliv japonské a čínské grafiky. Experimenty počátku 20. století.

Klíčové pojmy: reklama. Plakát (affiche = afiš). Corporate identity. Beardsley. Behrens. Lautrec. Mucha. Preissig. Váchal. Marold. Klimt. Moser. Wiener Werkstätte. Glasgow School. Secesní moderna. Počátky avantgardy.

DĚJINY GRAFICKÉHO DESIGNU

Literatura:

Drabner, David: Grafický design v praxi. Slovart 2004

Drucker, Johanna: The Alphabetic Labyrinth: Letters in History and Imagination. Thames + Hudson 1995

Collins, Michael: Towards Postmodernism. Design since 1854. British Museum Press 1994

Fiell, Charlotte + Fiell, Peter: Design of the 20th Century. Taschen 1999

Fiell, Charlotte + Fiell, Peter: Graphic Design Now. Taschen 2001

Hauffe, Thomas: Design. Computer Press, 2004 (česky!)

Heller, Steven + Pettit, Elinor: Graphic Design Time Line. Allworth Press 2000

Heller, Steven + Chwast, Seymour: Graphic Style from Victorian to Digital, Abrams 2000

Heller, Steven + Ballance, Georgette: Graphic Design History. Allworth Press 2001

Heller, Steven + Ilić, Mirko: Icons of Graphic Design, Thames + Hudson 2001

Heller, Steven: Design Literacy: Understanding Graphic Design. Allworth Press 2000

Hollis, Richard: Graphic Design. Concise History. Thames + Hudson 2001

Jean, Georges: Písmo – paměť lidstva. Slovart 1994

Kliver, Miroslav: Estetika nových umění. Svoboda 1970

Kulka, Jiří: Psychologie umění. SPN 1990

Meggs, Philip + Purvis, Alston: Meggs' History of Graphic Design. Wiley and Sons 2006
(čtvrté vydání, předchozí vyšla jako **Philip Meggs: History of Graphic Design**)

Pachmanová, Martina (editor): Design: aktualita nebo věčnost? VŠUP 2005

Pavlát, Leo: Tajemství knihy. Albatros 1982

Vídeňská secese a moderna (katalog výstavy). Moravská galerie 2005

Voit, Petr: Encyklopedie knihy. Libri 2006

Weill, Alain: Graphic Design. A History. Abrams 2004

White, Alexander: Elements of Graphic Design. Allworth Press 2002

Uvedená literatura je zaměřena především na obecný přehled dějin GD nebo na dějiny designu s přesahy do oblasti GD. Charakteristiku jednotlivých publikací podám na vyžádání. Tučně označené jsou tituly, které mají široký časový záběr (u Meggse od pravěku, u Voita od 15. století). Psychologie umění J. Kulky je vhodný úvod do problematiky, který by grafikovi neměl uniknout. Zajímavá a poměrně nadčasová je publikace M. Klivara z fondů SVK v Ústí n/L. Největším problémem u literatury zaměřené na obecné dějiny GD je její dostupnost a cena publikací. Nejdostupnější je Hollis (který ale začíná až koncem 19. stol.) v Luxoru. Většinu uvedených titulů lze objednat přes internet nebo se můžete s různým výsledkem pokoušet dolovat ve fondech knihoven. Neocenitelným pomocníkem je v této situaci internet.

Zajímavé adresy viz jinde. U studia starých asijských tisků je pro nás internet jediný relevantní zdroj protože ani u Meggse toho moc není a přitom je to tak důležité!

Do seznamu jsem nezařadil publikace z oblasti grafických technik, sémiotiky, ikonografie a typografie, přestože s předmětem do značné míry souvisejí. V rámci konzultací jsem samozřejmě schopen a ochoten případnou literaturu z těchto oborů doporučit, nicméně na půdě FUUD jsou v tomto směru povolání především Mgr. Sedláček (sémiotika), prof. Royt (ikonografie), prof. Michálek (grafické techniky) a vedoucí ateliérů (typografie).

Internetové zdroje:

DĚJINY GRAFICKÉHO DESIGNU INTERNETOVÉ ODKAZY

Všeobecně platí nezadávat hesla GRAPHIC DESIGN. To se objeví cokoliv. Ovšem můžete porovnat syllabus zadání předmětu na www.artsci.wustl.edu/~kbotnick/syllabus/ Spíše zadat:

„History of printing“

Nebo „graphic prints“ nebo „bookprinting“

1 - [//en.wikipedia.org/wiki/Prints](http://en.wikipedia.org/wiki/Prints) resp. Graphics

2 - www.answers.com/topic/printing

3 - www.rightreading.com/printing/gutenberg/asia/ článek „Gutenberg and the Koreans“ by Thomas Christensen. Velmi zásadní pro poznání počátků asijského tisku a vůbec!

4 - www.woodblock.com/encyclopedia/entries/012_04/012_04.html

5 - Zadat na Google: **Early Print Culture in Korea by Ra Kyung-jun**

6 – www.xs4all.nl/~knops/timetab.html chronologická tabulka vývoje tisku nebo abecední index. Velmi užitečné!